

Η ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΜΙΑΣ ΤΡΙΤΗΣ ΔΟΣΗΣ ΕΜΒΟΛΙΟΥ ΣΕ ΜΕΤΑΜΟΣΧΕΥΜΕΝΟΥΣ ΝΕΦΡΟΥ ΠΟΥ ΕΙΧΑΝ ΧΑΜΗΛΑ ΑΝΤΙΣΩΜΑΤΑ ΜΕΤΑ ΑΠΟ ΔΥΟ ΔΟΣΕΙΣ ΕΝΟΣ mRNA ΕΜΒΟΛΙΟΥ

Οι κλινικές μελέτες που έχουν διενεργηθεί δείχνουν μικρά ποσοστά αποτελεσματικότητας των εμβολίων COVID-19 σε μεταμοσχευμένους συμπαγών οργάνων, με ανίχνευση αντισωμάτων στον ορό σε περίπου 58% των ασθενών, μετά τη δεύτερη δόση των mRNA εμβολίων. Στο πλαίσιο αυτό, στο πανεπιστημιακό νοσοκομείο του Στρασβούργου στη Γαλλία διενεργήθηκε μία κλινική δοκιμή, όπου μεταμοσχευμένοι νεφρού που δεν είχαν αντισώματα μετά από δύο δόσεις, έλαβαν μία τρίτη δόση του mRNA εμβολίου της εταιρείας Moderna. Οι Ιατροί της Θεραπευτικής Κλινικής της Ιατρικής Σχολής του Εθνικού και Καποδιστριακού Αθηνών, **Θεοδώρα Ψαλτοπούλου**, **Πάνος Μαλανδράκης**, **Γιάννης Ντάνας** και **Θάνος Δημόπουλος** (Πρύτανης ΕΚΠΑ) συνοψίζουν τα δεδομένα αυτά όπως δημοσιεύτηκαν στο διεθνές περιοδικό JAMA. Επιλέχθηκαν συνολικά 159 ασθενείς που είχαν υποβληθεί σε μεταμόσχευση νεφρού, και είχαν τίτλο αντισωμάτων IgG ένα μήνα μετά τη δεύτερη δόση κάτω από 50 AU/ml, που είχε θεσπιστεί ως το όριο θετικότητας. Η μέση ηλικία των ασθενών ήταν τα 57,6 έτη, το 61,6% ήταν άνδρες, και ο μέσος χρόνος από τη μεταμόσχευση ήταν τα 5,3 έτη. Το 59,7% των ασθενών δεν είχε καθόλου αντισωματική απάντηση στο εμβόλιο (IgG <6.8 AU/ml), και το 40,3% ήταν θετικό κάτω από το όριο των 50AU/mL. Στην μέτρηση των αντισωμάτων που έγινε ένα μήνα μετά την τρίτη δόση το 49% (78 ασθενείς) είχαν αντισωματική απάντηση IgG > 50 AU/mL. Με βάση τα αποτελέσματα της μελέτης όσοι είχαν έστω μικρό τίτλο αντισωμάτων μετά από δύο δόσεις ήταν πιο πιθανό να αναπτύξουν αντισώματα με την τρίτη δόση, σε σχέση με όσους δεν είχαν καμία απάντηση στις πρώτες δόσεις (81,3% έναντι σε 27,4%). Επίσης, όσοι λάμβαναν θεραπεία με tacrolimus, μυκοφαινολάτη και κορτικοστεροειδή είχαν λιγότερες πιθανότητες να αναπτύξουν αντισώματα σε σχέση με όποιους λάμβαναν διαφορετική αγωγή (35% έναντι 63%). Δεν παρατηρήθηκαν σοβαρές ανεπιθύμητες ενέργειες μετά την τρίτη δόση. Συμπερασματικά, ενώ το 49% είχε επαρκή απάντηση στην τρίτη δόση του εμβολίου, ένα 51% δεν ανέπτυξε αντισώματα, ειδικά όσοι λάμβαναν τριπλή αγωγή με ανοσοκατασταλτικά. Η πιθανότητα οι ασθενείς αυτοί να αναπτύσσουν κάποια κυτταρική ανοσία δεν εκτιμήθηκε στη συγκεκριμένη μελέτη, αλλά η αυξημένη επίπτωση της σοβαρής νόσου COVID-19 σε μεταμοσχευμένους ασθενείς υποδεικνύει μία ανεπαρκή ανοσία.